

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo, 21. januar 2013

Høring NOU 2012: 17 – Om kjærlighet og kjøletårn – strafferettslige spørsmål ved alvorlige smittsomme sykdommer

Vi viser til høringsbrev av Helse- og omsorgsdepartementet 26. oktober 2012 (deres ref. 201204272).

Skeiv Ungdom er en landsdekkende, frivillig medlemsorganisasjon for ungdom under 30 år som bryter med heteronormen og/eller definerer seg utenfor de tradisjonelle kjønnsbåsene. Skeiv Ungdom har siden starten i 2004 deltatt i arbeidet med å jobbe forebyggende mot seksuelt overførbare infeksjoner, spesielt blant unge menn som har sex med menn, og da særskilt hiv. Skeiv Ungdom sin primære interesse i forhold til Syse-utvalgets innstilling er derfor spørsmål knyttet til dette, selv om vi samtidig har et helhetlig perspektiv på at paragrafen dekker alle typer allmennfarlige smittsomme sykdommer.

Vi mener utvalgets forslag til endringer av straffeloven av 2005 § 237 og § 238 på en langt bedre måte enn dagens lovgivning vil bidra til å avklare hvilke type handlinger som er straffbare og ikke. Dette ser vi på som positivt.

Vi er også positive til at utvalget har endret skyldgraden i § 237 fra simpel uaktsomhet i dagens lovgivning til forsett og grov uaktsomhet, og at det er innført straffefritak ved informert samtykke og bruk av kondom. Etter vårt syn bidrar dette til en betydelig nedkriminalisering av en utsatt gruppe i samfunnet.

Vi er imidlertid svært bekymret for de negative følgende en redusert, men fortsatt kriminalisering av hivpositive seksualliv vil medføre. Våre synspunkter kan oppsummeres i tre hovedpunkt:

1. Prinsipielt mener Skeiv Ungdom at det kun er den forsettlige og faktiske smitteoverføringen som er straffeverdige. Ved uaktsom smitteoverføring vil det lett kunne være skyld å fordele på begge parter. Det er da lite rimelig at det kun er den smittede part sin uaktsomme handling som er straffbar. Som NOUen kommer inn på, kan man ikke vise til at straffeforfølgelse av hivpositive hittil har hatt noen reduksjonseffekt. Vi har heller ikke tro på at straffeforfølgelse kommer til å føre til noen reduksjon i fremtiden.

Ved alle smittsomme sykdommer vil man måtte trekke en balanse mellom hensynet til samfunnets interesse i å forhindre smittespredning og menneskeverdet til den allerede smittede part. Vi mener vårt standpunkt om kriminalisering begrenset til kun den forsettlige smitteoverførende handling utgjør en god balanse mellom samfunnshensynene på den ene siden, og menneskeverdet til den smittede part på den andre. Av den grunn vil ikke våre standpunkter til kriminalisering av hiv bli noe vesentlig annerledes ved spørsmål om andre smittsomme sykdommer dekket av straffelovgivningen.

2. Et annet sentralt problem ved dagens lovgivning og Syse-utvalgets forslag er at det kun er den smittede parten i et seksuelt forhold som stilles til ansvar for å hindre overføring av smittsomme sykdommer.

At det kun er den smittede part som har ansvaret for at smitte ikke overføres i en seksuell relasjon, kan lett føre til ansvarsfraskrivelse av den ikke-smittede part. En slik ansvarsfraskrivelse kan også gjøre seg gjeldende blant de som tror at de ikke er smittet. Det er ikke grunn til å utelukke at en del av dagens smittespredning skjer fra personer som ennå ikke vet at de er smittet.

Straff av den smittede part er ment å motivere den smittede part til å ta det fulle og hele ansvaret i alle situasjoner. Straffeforfølgelse av hivpositive er imidlertid ingen garanti for å forhindre smitte av seksuelt overførbare sykdommer. Snarere tvert i mot har vi ingen grunn til å tro at straffeforfølgelse har noen effekt i det hele tatt. Skeiv Ungdom mener derfor at samfunnet må oppfordre begge parter til å ta ansvar for sikrere sex og at dette også bør gjenspeiles i lovgivningen.

Personer som lever med hiv er allerede en stigmatisert og utsatt gruppe. Et straffebedrettet spesielt mot denne gruppen bidrar ikke til å forbedre situasjonen. Personer som lever med hiv vil lett kunne oppleve at straffeloven ikke bare kriminaliserer en handling, men dem som personer.

3. Skeiv Ungdom ser med bekymring på de økende hivtallene. Syse-utvalget peker på at mer forebyggende arbeid, så som informasjon om hiv ut til befolkningen er nødvendig. Dette er et tiltak vi i Skeiv Ungdom har stor tro på. Med en god seksualundervisning i skolen, og tilfredsstillende informasjon rettet mot voksne, håper vi det en dag vil være mulig at alle kan gi et informert samtykke til seksuell omgang sammen med en person med hiv.

Skeiv Ungdom jobber med å få ned smittetallene, samtidig som vi ønsker å forbedre levekårene til de som av oss som lever med viruset. Vi tror at informasjonsvirksomhet også er et viktig ledd i kampen mot stigmatisering og diskriminering, som både er viktig med tanke på bedre levekår og mer åpenhet om positiv hivstatus.

Vi ser det også som svært viktig å intensivere arbeidet for å opprette flere testarenaer og for å øke testfrekvensen, i tillegg til et godt støtteapparat for de som tester positivt. Skeiv Ungdom vil gjerne bidra i dette arbeidet.